

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет мистецтв

Кафедра декоративно-прикладного мистецтва та дизайну

«Допущено до захисту»

Завідувач кафедри

(підпис)

(прізвище, ініціали)

«___» _____ 20__ р.

Реєстраційний № _____

«___» _____ 20__ р.

РОЗРОБКА ЛІТНЬОЇ ТЕМАТИЧНОЇ ЛОКАЦІЇ НА ТЕРИТОРІЇ
КРИВОРІЗЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Кваліфікаційна робота студентки
групи ДС-20

ступінь вищої освіти бакалавр
спеціальності 022 Дизайн

Куниці Анжели Миколаївни

Керівник: викладач

Дорогой О.В.

Оцінка:

Національна шкала _____

Шкала ECTS _____ Кількість балів _____

Голова ЕК _____

(підпис) (прізвище, ініціали)

Члени ЕК _____

(підпис) (прізвище, ініціали)

(підпис) (прізвище, ініціали)

(підпис) (прізвище, ініціали)

(підпис) (прізвище, ініціали)

ЗАПЕВНЕННЯ

Я, Куниця Анжела Миколаївна, розумію та підтримую політику Криворізького державного педагогічного університету з академічної доброчесності. Запевняю, що ця кваліфікаційна робота виконана самостійно, не містить академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації. Я не надавала, не одержувала недозволену допомогу під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають покликання на відповідне джерело.

Із чинним Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату в роботах здобувачів вищої освіти Криворізького державного педагогічного університету ознайомена. Чітко усвідомлюю, що у разі виявлення у кваліфікаційній роботі порушення академічної доброчесності робота не допускається до захисту або оцінюється незадовільно.

Куниця А. М.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ХАРАКТЕРИСТИКА ЛІТНІЙ ТЕМАТИЧНОЇ ЛОКАЦІЇ	6
1.1 Визначення літніх локацій	6
1.2 Особливості літніх локацій	8
1.3 Вимоги при проектуванні літніх локацій	9
Висновки до розділу 1	13
РОЗДІЛ 2. ЛІТНІ ЛОКАЦІЇ В УКРАЇНІ	14
2.1 Дослідження літніх локацій українськими дослідниками	14
2.2 Літні локації в умовах України.....	16
2.3 Монтаж елементів літніх локацій згідно ДБН	19
Висновки до розділу 2	21
РОЗДІЛ 3. ОБГРУНТУВАННЯ СТИЛЮ ДЛЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ПРОЄКТУ	22
3.1 Тематика літньої локації.....	22
3.2. Естетичність та зручність літньої локації.....	23
3.3 Проектування літнього майданчика на території Криворізького державного педагогічного університету.....	24
Висновки до розділу 3	25
ВИСНОВКИ	27
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	28
ДОДАТКИ	30
Додаток А	30
Додаток Б	33
Додаток В	36

ВСТУП

Актуальність теми. Практичний дизайн міст часто вирішується за допомогою великих і малих архітектурних форм. Низький рівень просторового планування міста призводять до зниження якості життя населення, що в свою чергу впливає на рівень і швидкість розвитку міста, в цілому. Тому, облаштування міського громадського середовища, особливо парків, скверів та інших рекреаційних зон, за допомогою літніх тематичних локацій, має стати важливим пунктом містобудівної політики будь-якого міста. На жаль, проблеми розвитку відкритих літніх майданчиків в українських містах не є пріоритетними в планах розвитку. Крім того, глобальне потепління створило сприятливі умови для значного збільшення відкритих споруд у міських парках і скверах.

Темою кваліфікаційної роботи є: «Розробка літньої тематичної локації на території Криворізького державного педагогічного університету». Відкритий літній майданчик на території університету потребує відновлення та сучасних дизайнерських рішень. Літня тематична локація має бути молодіжною, мультифункціональною та легкою у встановленні.

Мета дослідження полягає в удосконаленні простору тематичної локації, як найбільш зручного та комфортного середовища з, повністю обладнаними, рекреаційними зонами та літнім майданчиком. Зміна пріоритетів розвитку дизайну локації націлена на комфорт, з врахуванням інтересів студентів та працівників КДПУ.

Серед завдань, що необхідно вирішити, слід визначити наступні:

- опис варіантів облаштування зон відпочинку та дозвілля;
- аналіз використання засобів міського дизайну у літніх тематичних локаціях;
- аналіз потреб студентів щодо облаштування літніх майданчиків;
- описати різновиди літніх локацій та їх призначення;

- особливості встановлення літнього майданчика;
- обґрунтувати пріоритетність обраної тематики літньої локації.

Об'єкт: розробка літньої тематичної локації для студентів.

Предмет: різновиди та призначення літньої тематичної локації.

Методи дослідження: аналіз, метод порівняння, метод вивчення джерел.

Структура роботи. Складається з змісту, вступу, трьох розділів та висновків до них, головного висновку, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1. ХАРАКТЕРИСТИКА ЛІТНІЙ ТЕМАТИЧНОЇ ЛОКАЦІЇ

1.1 Визначення літніх локацій

Дизайн літніх локацій виник як самостійний вид проектно-художньої діяльності в другій половині ХХ століття [10].

Він охоплює коло об'єктів, споруд, малих архітектурних форм всієї людської діяльності на просторах вулиць і площ, парків та скверів [5]. Сюди можна віднести, такі об'єкти як: забудови торгівлі та харчування (кіоски, павільйони, стенди); засоби комунікації та інформації (телефонні будки, поштові скриньки, відео екрани); транспортні об'єкти (зупинки, світлофори, знаки дорожнього руху); елементи комунально-господарських служб (ліхтарі, вбиральні, паркани, бар'єри, смітники); елементи рекреаційних зон (лавки, фонтани, клумби, декоративні скульптури, ігрові майданчики).

Громадський простір має бути цікавим та комфортним для того, щоб спонукати людей приходити туди регулярно. Досягти цього дозволяє створення у міському просторі різноманітних можливостей для спілкування, розвитку та ігор [3]. Зокрема, створюють майданчики з новими, необхідними та цікавими функціями, або ж змінюють функціональне наповнення наявних скверів, парків, площ та подвір'їв. Одним із елементів наповнення їх середовища можуть бути літні театри (Рис. А. 1.1).

Розрізняють наступні види літніх театрів [1]:

«Відкритий» театр (театр під відкритим небом) – це комплекс, що складається з театральньо-виставкової будівлі, сценічної зони з амфітеатром і технічної споруди, розташованих на відкритому просторі без, або частково перекритого залу для глядачів.

«Ландшафтні» театри – це театральні споруди, які гармонійно використовують у своїй архітектурі наявні рельєфні та ландшафтні особливості навколишньої місцевості.

«Літні» театри – це сезонні театральні споруди, які відкриті лише в теплу пору року (переважно влітку).

«Зелений» театр – театральна споруда, в котрій рослинні насадження, дерева, квіти тощо, використовуються в якості конструктивно-масового елемента по всьому комплексу.

«Мобільний» театр – це мобільна збірна споруда, яка розгортається як театральна-виставкова споруда, розташована на відкритому просторі (Рис. А. 1.2.).

Ландшафтні території, можна умовно класифікувати на міські, промислові, сільські, паркові, історичні та ін. [9]. Це залежить від розміщення у певному середовищі. Такі території відрізняються масштабом, тематикою, характером інженерних рішень, використовуваними конструкційними матеріалами. Міські малі архітектурні форми здебільшого більші за масштабом, різноманітніші за тематикою, та зумовлені складністю міського устрою. До таких форм відносяться: водограй, паркани і парапети, ліхтарі, амфітеатри, зупинки на станціях міського транспорту, торговельні кіоски, сцени, лавки та інші об'єкти в місцях відпочинку.

В історичних ареалах малі архітектурні форми повинні відтворювати своїм рішенням культуру минулої епохи, та рішення ландшафтного середовища того періоду. Дизайн в історичній формі відновлює, підтримує та зберігає національний спадок. Важливо, також, використовувати будівельні матеріали відповідно до оригінального проєкту тих часів [9].

1.2 Особливості літніх локацій

Користь рекреаційних зон полягає у таких функціях [12]:

1) Економічна функція рекреаційної зони полягає в розширенні кількості робочої місць, та підвищує, опосередковано, продуктивності праці за рахунок ефективного відпочинку.

2) Медично-біологічна функція рекреаційної зони полягає у покращенні здоров'я, зниженні стресу та напруги, збільшенні тривалості життя людей, тощо.

3) Соціально-культурна функція визначається в пізнанні навколишнього світу, контактуванні людини з ним та природою, підвищує рівень натхнення та розширює світогляд.

На локаціях повинні бути місця для відпочинку (лави, столи, альтанки), декоративні басейни, альпійські гірки, садові камені, газони, розарії, квітники, елементи декоративно-вжиткового мистецтва. Залежно від місцезнаходження та призначення майданчиків призначається тип покриття [7].

У проектуванні та виконанні літніх майданчиків переважно використовуються бетон, залізобетон, дерево, скло, природний камінь, цегла, кераміка тощо [9]. У порівнянні з міськими літніми майданчиками, архітектурні форми у поселеннях менш масштабні, а їх тематика відповідає конкретним умовам населеному пункту (Рис.А. 1.3.).

Основні композиційні форми для малих архітектурних форм включають в себе містки, скульптури, лавки, огорожі, інформаційні стенди, вивіски, різьблення по дереву, альтанки, клумби, тощо. Використані будівельні матеріали підкреслюють зв'язок рекреаційної зони з природним середовищем (дерево, камінь, плитка, тощо) [9]. В межах промислових територій майданчики розміщують, як правило, в зонах відпочинку для робітників і біля допоміжних будівель. До малих архітектурних форм відносяться огорожі, ворота, павільйони, освітлення, інформаційні стенди тощо.

Малі архітектурні форми парку мають зближувати людину з природою. Ці форми більш декоративні, асиметричні та плавні, добре поєднуються з природними матеріалами і зеленню. Прикладами таких форм можуть бути лавки, альтанки, ліхтарі тощо (Рис А. 1.4.).

Характерною принциповою ознакою формування архітектури ландшафтного театру безумовно є застосування в ньому зелених насаджень (дерев, кущів, декоративних рослин). В якості куліс, можуть застосовуватись живоплоти, що дозволяє формувати з них, як композиційні, так і функціональні складові відкритих культурно-видовищних закладів [1]. Живі природні стіни захищають споруду ландшафтного театру від атмосферних впливів, пилу, шуму, сторонніх поглядів. Їх доцільно створювати з тіньовитривалих рослин, що добре переносять процес підстригання: граба, лісового горіха, липи дрібно листової, груші, яблуні. Звуковідбиваючі властивості живої стіни можуть бути значно підвищені у випадку застосування в даній конструкції додаткових спеціальних ізоляційних матеріалів, наприклад шумозахисних тиньків (Рис А. 1.5.).

1.3 Вимоги при проєктуванні літніх локацій

Місця дозвілля можуть мати різне функціональне призначення: спокійне дозвілля (індивіди, групи), активне дозвілля (сім'ї, групи, колективи), оглядово-розважальне (культурно-масова діяльність, танці), споглядальне дозвілля, екскурсійне [7].

Зони тихого відпочинку мають бути розташовані на відстані не менше 20 м від зон активного відпочинку. Рекомендується облаштовувати місце проведення масових заходів площею не менше 300 м² [7] із залишенням місця для вуличних музикантів, заходів артистів та артистів.

Планування та обладнання спортивних об'єктів здійснюється відповідно до нормативних вимог. Види покриття для алей і настилів - гравій, асфальтобетон, гума, бетон, камінь, кераміка, полімерна дошка, дерев'яна дошка. Для спортивних

і дитячих майданчиків краще стелити покриття з міцного морозостійкого пластику і гуми, дерев'яні дошки.

За характером планувальної організації майданчики відпочинку дорослих можна розподілити на такі типи: – майданчики непрохідні (тупикові) – площею 12 - 15 м² на 2 - 3 чол., до 20 - 30 м² на 6 - 8 чол.; – майданчики-кишені глибиною 3 - 5 м; – майданчик з кільцевим транзитним проходом навколо «острівка» в центрі площею 40 - 80 м²; – майданчики прохідні за довжиною і шириною; – великі комплексні майданчики, прохідні в усіх напрямках [2].

Провідну роль при облаштуванні простору відкритого театру в природному, історичному та урбанізованому ландшафтах відіграє забезпечення комфортності та безпеки розміщення глядачів. При цьому кут нахилу амфітеатру, що забезпечує комфортний перегляд для відвідувачів, формує якісний звук та ефективно освітлення сцени має поєднуватись з вибором оптимальних шляхів евакуації глядачів і засобами протипожежної безпеки [1].

Основи співпраці об'ємно-просторового рішення майданчика для сцени-амфітеатру та глядацького залу є важливою запорукою гармонійного та гарного архітектурного комплексу, тобто ландшафтного театру з потрібною театральною інфраструктурою.

При достатньому нахилі амфітеатру, що становить, зазвичай, в межах від 12° до 30°, в останніх організують індивідуальну систему поверхневого водовідведення атмосферних опадів, яку об'єднують із загальною дощовою каналізацією [2]. В ландшафтних театрах в зв'язку з тим, що амфітеатр розташовано на відкритому просторі для конструктивних рішень глядацьких сидінь рекомендують використовувати наступні будівельні матеріали: деревину, метал, залізобетон, полімерні матеріали (пластик, пінополістирол).

Глядацькі вподобання, які сформовані в сучасних умовах мультимедійними цифровими технологіями вже не завжди можуть задовольнятись лише якісним звуком та яскравим освітленням під час

театральної вистави. З цієї причини сучасні відкриті театри мають облаштовуватись мінімальним переліком професійних технічних засобів, що відповідають високим стандартам сприйняття глядачами модерного театралізованого дійства (Рис А. 1.6).

До таких спеціальних технічних засобів слід віднести [1]:

1) наявність потужних рухомих систем освітлення (башт, містків, порталів), які, під час вистави, можуть, шляхом направленою променя, фокусуватись на необхідному об'єкті для акцентування конкретного етапу сценічного дійства;

2) використання спеціальних електронних цифрових приладів для створення голографічних та 3D-мепінгових візуальних ефектів в процесі вистави;

3) застосування проєкційного обладнання з спеціалізованими екранами прямої або зворотної проєкції, які в процесі вистави забезпечують ефект дифузії, та підсилюють насичення, яскравість або контраст світла при візуальному огляді театральних об'єктів;

4) наявність мультимедійних систем для трансляції віртуальних зображень, за допомогою комп'ютерних візуалізаційних технологій;

5) залучення сучасних потужних звукозаписуючих та шумовідтворюючих акустичних систем для організації сучасного звукового дизайну в процесі театралізованої вистави просто неба.

Один з найважливіших компонентів технічного забезпечення оформлення вистави, безумовно, є організоване сценічне світло. Світло на сцені – це той «чарівник», який, завершуючи працю художника і сценографа, перетворює декорацію: так розфарбоване полотно перетворюється в оксамит і парчу, а фанера і картон – в сталь або граніт, чи жерсть – в кришталь або скельця – в алмаз, фольга – в золото і срібло. Майстерно встановлене на сцені театральне світло створює враження спеки або морозу, «сонячного ранку» чи «зимового вечора»,

«осінньої мли» або «ясного бездонного неба» [1]. Сценічне світло призначене також для створення спеціальних сценічних візуальних ефектів. Але основним призначенням світла на сцені, це сприяти створенню певної атмосфери, яка необхідна по ходу дії. Воно може бути нейтральним або, навпаки, емоційно забарвленим, тобто святковим, тривожним, похмурим, карнавальним-динамічним (Рис.А. 1.7).

До основних прийомів, під час проектування відкритих театрів, включають врахування особливості рельєфу місцевості, на котрій знаходиться ландшафта культурно-видовищна сцена просто неба. Надзвичайно важливо при цьому скористатись природним нахилом для влаштування на ньому амфітеатру глядацьких місць та насаджень певних рослин, а також врахування унікальних елементів навколишнього ландшафту (балки, скелі, вид) для облаштування сценічного майданчика в природньому середовищі.

Сцена під відкритим небом. Глядацькі місця слід групувати в ряди не більше ніж 30 місць. Рекомендована відстань між рядами – 0.65 метрів, мінімальна – 0.45 метрів. Необхідно влаштувати місця для людей на колісних кріслах, розміром 0.95 та 1 метр. Такі місця повинні забезпечувати повноцінне сприйняття демонстраційних матеріалів, а також бути зосередженим. Не більше трьох на одному ряду. Поблизу цього місця має бути вільний простір для маневрування колісним кріслом діаметром 1.5 метр. Відстань від місць осіб з інклюзією до входу у глядацький простір повинна бути не менше ніж 40 метрів, а ширина проходу не менше ніж 0.9 метрів [4]. Глядацькі місця можуть розміщуватися у кілька рівнів, наприклад, у вигляді амфітеатру. Доцільно передбачити підведення інженерних комунікацій, під'їзду і місця розвантаження спецтранспорту. Для шумоізоляції та захисту від сонця і вітру навколо майданчика висаджують дерева, додатково можна обладнати навісом [3].

Амфітеатр влаштовують, як місце для відпочинку та спостереження біля водних об'єктів або при значному перепаді висоти рельєфу. Рекомендована

мінімальна ширина виступу для сидіння становить 1200 міліметрів, висота – 450 міліметрів. З інтервалом 10-15 метрів влаштовують сходи [4]. Їх проєктують з суворим дотриманням вимог державних будівельних норм щодо інклюзивності, в т. ч. частині влаштування тактильних смуг на прилеглих просторах. У разі розміщення амфітеатру поруч із водою або при значному перепаді висот нижню та верхню платформи необхідно не менше 2 метрів завширшки – для вільного проходу. При проєктуванні амфітеатру, відповідно до вимог державних будівельних норм щодо інклюзивності, передбачають місця для користувачів допоміжних засобів пересування [3].

Висновки до розділу 1

Літні локації мають великий потенціал, щодо культурного розвитку студентів. Основною проблемою літніх майданчиків є їх низька привабливість або відсутність. Потреба в формулюванні нових завдань, розробці нових підходів та методів проєктування і реконструкції майданчиків стає очевидною. Описані різновиди та характеристики спрямовані на підвищення обізнаності в процесі проєктування територій літніх локацій. Ефективність використання літніх майданчиків безпосередньо пов'язана зі змінами, що відбуваються в суспільстві. Нові функціональні, естетичні, композиційні, екологічні та економічні підходи дозволять увійти майданчикам в міські процеси, тим самим відродити культуру дозвілля і підвищити рівень життя міських жителів.

РОЗДІЛ 2. ЛІТНІ ЛОКАЦІЇ В УКРАЇНІ

2.1 Дослідження літніх локацій українськими дослідниками

Серед основних дослідників театрів просто неба, що вивчали особливості відкритих театрів слід відзначити провідних українських архітекторів та дослідників В.Проскурякова, В.Куцевича, А.Гриманова та А.Сафонова. Дослідники в кінці ХХ ст. та на поч. ХХІ ст. [1] вивчали архітектуру театральних споруд та встановили безперервний зв'язок театральних просторових майданчиків з ландшафтним середовищем. Запропоновані А.Гримановим та А.Сафоновим рекомендації, щодо проектування театрів даного типу в сучасних умовах забудови, створили фундамент для появи чіткої схеми взаємодії системи «відкритий театр – ландшафт» [6]. Ця система лягла в основу сучасних підходів до архітектурної типології ландшафтних театрів особливо для регіонів центральної та південної України і АР Крим.

А.Гриманов запропонував елементи архітектурної типології основних типів відкритих театрів у взаємодії з ландшафтним середовищем [1]. Архітектором було запропоновано п'ять базових структур літніх театрів, що відрізняються за характером взаємодії просторової структури даного типу театру з ландшафтом та за ступенем візуальної розкритості театру, а саме: нео-грек; природний театр; парковий театр, арена споруда та архітектурно-видовищний відкритий об'єкт.

Особливості формування ландшафтного театру ХХІ ст. в Україні, перш за все, це: вплив традиційних танців та вечорниць на відкритих територіях; фольклорного хорового співу; акцент на автентичну українську мову.

По-друге, це: врахування організації театру, що здійснюється за давно сформованими схемами, а саме: за колом, в ряд, за вісіркою або зіркою чи окремими символами та групами [6].

Наведені види об'ємно-просторової організації театрів просто неба сформувалися в українських традиціях, що завжди проявлялись у ритуальних

іграх, та магічних обрядах прадавніх слов'ян і здійснювались під час проведення різноманітних дійств або свят, як на природі на відкритих просторах, так і в середині приміщень окремих культових споруд.

В ході дослідження українського архітектора К. Вяткіна був проведений аналіз існуючих методів реконструкції рекреаційного середовища і історично важливих територій. Науковцем були проаналізовані основні методи реконструкції ландшафтних зон [12].

Фрагментований підхід до реконструкції передбачає виконання робіт на різних фрагментах ландшафту. У цьому випадку зазвичай відновлюють частину ландшафтної ділянки парку.

Еклектичний підхід полягає у створенні нового, зберігаючи предмети, створені в різні історичні періоди.

Реставраційний (цілісний) підхід забезпечує повне відновлення ландшафтної зони парку до того вигляду, який він мав на початку свого існування, або протягом науково оптимального періоду (як визначено історичною документацією).

Спосіб реконструкції ландшафтних територій передбачає проведення частково реставраційних робіт окремих фрагментів території ландшафтного парку, або групи об'єктів, що мають історичну цінність [12]. Методи збереження навколишнього забудованого, та історичного середовища, передбачають захист важливих історичних місць.

Серед лідерів відкритих театрів радянського періоду в Україні не можна не згадати літню музичну естраду в Маріїнському парку м. Києва [6]. Її поява в 1981 р. за проєктом арх. Ю. Серьогіна дала змогу створити у столиці України зону для 900 глядачів, які могли насолоджуватись музикою в комфортних умовах просто неба [1]. Камерна сцена з естрадою в формі незвичної мушлі має чудові акустичні властивості, сам амфітеатр залу перекликається із зеленими

насадженнями Маріїнського парку, всесвітньо відомої спадщини садово паркового мистецтва XIX ст. (Рис.Б. 2.1).

Важливим прикладом ландшафтних театрів радянського періоду в Україні є зелений театр в парку Аскольда в м. Києві (арх. А. Власов, А. Заваров, 1949 р. будівництва)[1]. Театр побудували на руїнах фортифікаційних споруд XIX ст. (1854 р.), та використали деякі несучі елементи, що перекривали урочище «Провалля», котре виходить на берег Дніпра (Рис.Б. 2.2). Після реконструкції в 2000 р. зелений театр активно використовується в культурному житті та гастрольній діяльності творчих колективів, що приїжджають до столиці України. В даний період існує новітній дизайн-проект реконструкції ландшафтного театру в парку Аскольда, що дає можливість оновлення відкритого театру в м. Києві [6].

Серед літніх театрів радянського періоду України окрему позицію займає відкритий театр в парку ім. Л. Глоби в м. Дніпро. Характерною особливістю цього театру, що був побудований в 1978 р., є той факт, що він знаходиться на воді. Архітектурна пам'ятка м. Дніпра вже більше 50 років є візитівкою міста металургів на Дніпрі [1]. На жаль, даний літній майданчик потребує капітального ремонту (Рис. Б. 2.3).

2.2 Літні локації в умовах України

Аспект, який ставить нові виклики та вносить значні зміни в архітектуру ландшафтного театру, є постійне підвищення середньої річної температури в українському кліматі [11]. Клімат України в останні роки характеризується короткою зимою і швидким переходом від холодної до теплої погоди (фактично, коли закінчується зима, одразу починається літо і навпаки, без мінливої ранньої весни чи прохолодної дощової осені). Це значно подовжує період, протягом якого театри під відкритим небом можуть комфортно приймати глядачів, що фактично дозволяє проводити концерти та гастрольні заходи на відкритих майданчиках практично по всій Україні [8]. Через таку зміну українського клімату пейзажні

театри постійно виходять на перший план у списку інтенсивно відновлюваних і новозбудованих культурно-розважальних закладах і закладах дозвілля на території України XXI століття [1].

Ще одним потужним фактором зміни сценічного та глядацького простору ландшафтного театру ми вважаємо можливість повного використання новітніх мультимедійних технологій та електронних засобів, які науково-технічний прогрес надає архітекторам [1].

Для задоволення потреб мешканців міста доцільно створювати поліфункціональні активні зони для різних вікових груп [13] (Рис. Б. 2.4). При цьому слід дотримуватися простих і логічних правил щодо влаштування майданчиків. Так, майданчики з тихими та шумними активностями розміщують якнайдалі один від одного. Між ними передбачають буферний простір, що дозволяє знизити рівень шуму і зменшити дискомфорт для користувачів [3].

Літні майданчики мають підвищувати привабливість міського середовища та створювати комфортні умови перебування [13]. Від різноманіття і рівномірності розташування таких елементів у вуличних та громадських просторах залежить їхня відвідуваність.

Усі елементи літніх майданчиків мають бути безпечними для користувачів. Виготовленими з екологічних матеріалів та надійно закріпленими. Їх встановлюють з урахуванням принципів безбар'єрності та відповідно до вимог державних будівельних норм з інклюзивності (Рис. Б. 2.5)

Для формування естетично привабливого майданчику та усунення візуального шуму доцільно виготовляти елементи вуличної сцени в єдиному колірному та стилістичному рішенні, з типових матеріалів [3].

Рекомендовано розробляти та впроваджувати серійні елементи зі спільними рисами дизайну та уніфікованими деталями. При виборі кольорової гами перевагу слід віддавати темним кольорам, які є антивандальними та не привертають зайвої уваги.

Наповнення міста літніми майданчиками не має призводити до захаращення простору та створення візуального шуму. Рекомендовано групувати різні елементи та прагнути до меншої кількості різних опор, огорожень тощо – наприклад, шляхом розміщення знаків, елементів освітлення та навігаційних вказівників на одному стовпі [3]. Слід також підвищувати функціональність об'єктів, встановлювати разом лави та опори освітлення.

Матеріали, що використовуються на вулиці, мають бути довговічними, зносо- та морозостійкими, а також екологічними [2]. Елементи вуличної інфраструктури мають бути привабливими та комфортними.

Для сидінь використовується деревина, оскільки вона не нагрівається та не охолоджується на відміну від металу або бетону. Для об'єктів, яким потрібна додаткова міцність та стійкість, використовують метал, або посилений пластик [2].

Влаштування озеленення (зеленої інфраструктури) та штучних водних об'єктів (синьої інфраструктури) не лише посилює естетичну привабливість міського середовища, а й допомагає подолати негативні наслідки посухи та інтенсивних опадів [10]. Зелена та синя інфраструктури об'єднуються в єдину синьо-зелену мережу міста, яка функціонує як цілісний механізм водовідведення та виконує такі функції як збір та фільтрація дощових вод, очищення повітря, нормалізація міського мікроклімату.

Слід зауважити, що для підвищення стійкості міського середовища до кліматичних змін необхідно надавати перевагу рішенням, для яких характерні сталість і низька ресурсоемність в догляді за рослинами. Так, звичні газони, клумби з однорічників та фонтани поступаються місцем багаторічним рослинам, дощовим садкам і біодренажним канавам [10].

При проектуванні смуги озеленення доцільно передбачити прокладання під нею дренажної перфорованої труби діаметром 150 мм і більше, яка з боку будівель буде сполучатися з ринвами, а з боку проїжджої частини – з дощовою

каналізацією, що прийматиме на себе надлишки дощових вод після вбирання значної їхньої частини деревами та іншими рослинами у вуличному просторі.

2.3 Монтаж елементів літніх локацій згідно ДБН

Монтаж сценічних конструкцій на майданчику необхідно проводити згідно з вимогами Державних будівельних норм до сценічних майданчиків, та строками обговореними із замовником. Відповідно до цього узгоджується графік закупівлі обладнання та черговість різних видів робіт. Час виконання і кількість людей на монтаж сцени розраховується відповідно об'єму виконуваних робіт.

Монтаж будь-яких сценічних конструкцій виконується в кілька етапів [2]:

- збірка і установка базових елементів конструкції;
- установка настилів;
- збірка і установка фермових конструкцій (або фермового каркаса);
- збірка і установка даху сцени;
- збірка і установка додаткових конструкцій для сцени (звукові портали, башти, пультові).

Складання і монтаж основних елементів конструкції виконуються з урахуванням розмітки будівельного майданчика. В якості базових елементів використовуються поворотні домкрати й настановні елементи, за допомогою яких можна легко та швидко визначити потрібний рівень сценічної конструкції на будь-якій нерівній поверхні. Всі настановні елементи мають спеціальний фланець, в який встановлюються і фіксуються, за допомогою клинів, горизонтальні елементи (ригелі та діагоналі). Спеціальний стакан настановного елемента служить для установки вертикальних елементів, стійок, які оснащені такими ж фланцями через кожні 0,5 м [4]. Після встановлення рівня основної конструкції сцени, відбувається монтаж посилених вертикальних елементів, для

встановлення спеціальних настилів. Потім каркас конструкції треба уважно перевірити в місцях з'єднання елементів.

Установка настилів проводиться на посилені частини металевго каркаса сцени (U-образні посилені ригеля). При необхідності використовується додаткове кріплення яке забезпечує жорстке з'єднання щитового настилу з метало-каркасом [8].

Збірка і установка фермових конструкцій (або фермового каркаса). В залежності від конструкції сцени, фермові елементи можуть бути різної форми і конфігурації, а так само, мати різні типи з'єднання. З розумінням таких особливостей вирішується робота що буде виконуватись далі для побудови та встановлення фермової конструкції для монтажу сцен або сценічних комплексів.

Збірка і установка даху сцени так само залежить від типу конструкції. Часто використовуються для сценічних конструкцій легкі тентові та металеві дахи [3].

Легкі тентові дахи збираються вручну і мають швидко-збірний фермовий сталевий або алюмінієвий каркас з тентовим покриттям. Ферми збираються в єдину каркасну структуру, після чого натягаються тенти. За допомогою спеціальних механічних (елеватори) або електричних (лебідки) підйомних пристроїв, готова дах піднімається на потрібну висоту [3].

Металеві дахи складаються із фермового каркасу зі сталі та професійних металічних касет. Встановлення деталей фермових секцій даху виконуються на землі, далі, застосовують допомогу підйомного крана. Секції мотуються і закріплюються на бічних вежах сцени або сценічного комплексу. Далі фахівці закріплюють металеві касети на встановлених фермових секціях.

Збірка і установка додаткових конструкцій для сцени. До додаткових сценічних конструкцій відносяться звукові портали, звукові башти, пультові та ін. [3]. Збірка і установка звукових порталів та пультових здійснюється у тому ж порядку що і основна конструкція сцени.

Монтаж звукових порталів може проводитися одночасно з основною конструкцією сценічного комплексу або сцени, якщо самі звукові портали входять до складу основної конструкції.

Установка пультової (це місце, де розташовуються звукорежисерського устаткування) здійснюється перед сценою. В залежності від масштабів заходу конструкція пультової вежі може мати одноярусну або багатоярусну структуру.

Висновки до розділу 2

Представники архітектурної спілки активно розвивають тему літніх тематичних локацій в Україні та вплив національних особливостей на формування архітектури театрів даного типу. Чудовими прикладами цього є відкриті театри на території нашої держави. Важливим аспектом є зміна клімату на більш теплий, тож літні майданчики є перспективним напрямком малої архітектурної форми.

РОЗДІЛ 3. ОБГРУНТУВАННЯ СТИЛЮ ДЛЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ПРОЄКТУ

3.1 Тематика літньої локації

Невід’ємними факторами сучасного середовища, є стрімкий розвиток міст, масштабна урбанізація, зміна клімату та забруднення повітря, що впливають не лише на екологічний стан міст, а й на психологічний та фізичний стан кожної людини. Особливо це стосується громадських територій, де скупчується велика кількість людей, що робить пріоритетним впровадження сучасних технологій разом з природними елементами для покращення мікроклімату та озеленення локацій у відкритих літніх майданчиках [14]. Журнал *World Landscape Architecture* зазначає, що протягом наступного десятиліття вплив на навколишнє середовище набуватиме все більшого значення в ландшафтній архітектурі. Перед ландшафтними дизайнерами буде поставлено завдання створити рішення для пом'якшення наслідків зміни клімату та забезпечити перехід до зелених зон відпочинку.

Важливо не забувати не тільки про екологічність та природність літнього майданчика, а й його культурну місію. Поєднання цінностей національної культури України з цінностями інших культур, їх сучасне переплетення даватиме своєрідну нову культурну якість у дизайні. Метал та дерево – це саме ті елементи, які перекликаються із українською традиційною архітектурою. «Етнічний стиль», «етнічний дизайн» у сучасних розробках сцен – поняття, в яких закладено прагнення дизайнерів зберегти творчу інтерпретацію мистецьких і культурних надбань певних націй і народностей для їхньої подальшої ролі в сучасному світі (Рис В. 3.1). На сьогодні етнічна тематика є одним із головних спрямувань у формуванні простору сучасної рекреаційної зони [13].

Актуальність такого напрямку, насамперед, можна обґрунтувати тим, що протягом тривалого часу в дизайні середовища приділялася увага використанню лише сучасних матеріалів та форм, нехтуючи традиційними культурними

здобутками. Є вагомі причини вважати, що в сучасному світі складно щось вберегти у його автентичному та первозданному вигляді. У зв'язку з цим, набуває поширення тенденція звернення до коріння, до пошуків першоджерел, до того, що для нас є найбільш відповідним та природнім [13]. Ця тенденція безпосередньо стосується і мистецтва, дизайну у своєму прагненні відіграти відповідальну роль збереження такого етнодуху у сучасних культурних і соціальних процесах. Відновлюється зацікавленість до національної ідентичності, а відтак – і бажання задіяти в повсякденному житті як нові елементи побуту, так і принципи організації середовища в цілому (Рис. В. 3.2).

3.2. Естетичність та зручність літньої локації

Велика кількість одноманітних забудов або сірих бетонних будинків-коробок та неохайних рекреаційних зон руйнує красу міста та бажання прогулянок ним. Для створення естетичного зовнішнього вигляду міста має бути комплексний підхід, що одночасно спрямований на забезпечення зручності та доступності користування рекреаційними зонами (Рис. В. 3.3 та 3.4). У багатьох європейських містах вже розроблено чіткі і при цьому непомітні для людей правила, які допомагають створити комфортну атмосферу міста [13].

Дизайн елементів літньої локації має зробити їх максимально зручними для користування різними людьми. Ідея універсального дизайну літньої локації має розглядати рекреаційні зони як єдиний безбар'єрний простір, доступний всім групам користувачів. Втілення ідей універсального дизайну сприяє підвищенню естетичності, практичності рекреаційних зон та міського середовища, підвищенню їх привабливості в очах людей, а отже й заохочує користуватись ними [12]. Дизайн елементів літньої локації має враховувати, що продуктом будуть користуватися особи з різними фізичними чи когнітивними можливостями та забезпечувати для всіх рівні умови їх використання. Важливо, що будь-якій особі має бути зрозуміло, як взаємодіяти з зоною, незалежно від

особистого досвіду, знань, лінгвістичних навичок або рівня концентрації уваги на даний момент; необхідно уникати зайвих ускладнень. узгоджувати дизайн з інтуїцією та очікуваннями користувачів. Літній майданчик має звести до мінімуму небезпеку чи негативні наслідки, небезпечні елементи потрібно ізолювати, вилучити або убезпечити [12].

3.3 Проектування літнього майданчика на території Криворізького державного педагогічного університету та економічне обґрунтування проекту

Територія літнього майданчика знаходиться позаду головного корпусу університету, та є місцем проведення різноманітних студентських заходів. Тому важливо аби вона виглядала естетично та привабливо. Саме з цієї причини даному літньому майданчику потрібна реконструкція.

Етапи роботи над облаштуванням літнього майданчика:

1. Огляд території, проведення її замірів та ескізів розташування сцени, галявини, насаджень тощо. Тут важливим є встановити точні та правильні параметри території, оскільки від цього напряму залежить результат роботи.
2. Перші начерки та ідеї облаштування літнього майданчика. Креслення території з дотриманням пропорцій та масштабу.
3. Розробка декількох варіантів дизайну, їх доопрацювання та вибір найкращого. Кольорові пошуки вдалого варіанту.
4. Перенесення напрацювань у графічний редактор та деталізація території.
5. Початок роботи над макетом, закупівля матеріалом для цього. Макет є чудовим візуальним прикладом готового дизайнерського рішення.

У ході пошуків та розробок було використано картон, папір, чорнила, олівці, фарби та графічні редактори.

Під час роботи над макетом було використано ДВП, дерев'яний брус, різні види клею для різних цілей та матеріалів, картон різної товщини, пінопласт, оргскло, скальпелі та різак, фарба спеціального призначення, а також для створення текстур та декорацій – крупа, повітряний пластилін та дерево.

Економічне обґрунтування розробленого дизайну базується на середній ринковій ціні товарів в Україні станом на весну-літо 2024 року.

1. Брусок 70x70x3000 мм коштує 41 гривню за одиницю товару.
2. Брус (рейка) 20x40x3000 мм коштує 31 гривню за одиницю товару.
3. Брус 50x50x4000 мм коштує 91 гривню за одиницю товару.
4. Фарба Акрил-латексна Фасадна різних кольорів коштує 180 гривень за одиницю товару.
5. Вітражна самоклеюча плівка коштує 200 грн за метр товару.
6. Вулична декоративна LED гірлянда 25xE12 20м коштує 2000 гривень за одиницю товару.
7. Біла галька коштує 500 гривень за 25 кілограм.
8. Кам'яна відсіпка для ландшафтного дизайну коштує 3 гривні за кілограм.

До розрахунків не додається виготовлення гірлянд – прапорців з тканини, дерев'яні пеньки, квіти для клумб та різьблені дерев'яні фігурки.

Висновки до розділу 3

Естетика, зрозумілість та безпечність літньої локації відіграє важливу роль у її привабливості для проведення різних заходів та заохочення приймати в них участь. Гарний майданчик позитивно впливає на зовнішній вигляд міста та на настрої містян. Зручність та доступність змушує людей повертатись у це місце, а це підвищує культуру та щастя жителів міста. Робота над практичною частиною диплому передбачає декілька пунктів, що є важливими у роботі. Застосування різноманітних матеріалів забезпечує готовому проекту якісний вигляд та

наочність ідеї. Самі матеріали є фінансово вигідні та не потребують складних установчих робіт.

ВИСНОВКИ

Наведено головні характеристики літнього майданчику, а також описано основні вимоги щодо їх планування. Важливо наголосити, що не оминули проблему збереження озеленення у місті, задля екологічної рівноваги в умовах сталого розвитку міст. Знання екологічних вимог при проєктуванні посідає сьогодні перше місце. Описано норми та стандарти проєктування літніх майданчиків та їх різновиди та класифікації.

Описані основні чинники, що впливають і формують архітектурну типологію ландшафтних театрів: за функціональним призначенням та параметрами зон розташування ландшафтних театрів; за архітектурно-композиційними і об'ємно-планувальними рішеннями театру даного типу.

Накопичений досвід проєктування українських архітекторів ландшафтних театрів на теренах України чудово видно на реалізованих проєктах. Наші архітектори описали основні критерії та характерні риси ландшафтних театрів сьогодення. Галузь створення ландшафтних театрів має специфічні особливості, що вирізняють український ландшафтний театр від його закордонних аналогів.

Пояснений вибір тематики дипломної роботи. Актуальність та важливість обраної стилістики літньої локації.

Було описано та запропоновано варіанти облаштування літніх майданчиків, та наведено успішні втілені проєкти зі схожим дизайном. Серед поставлених завдань було вирішено проблематику та рішення встановлення літніх майданчиків та проаналізовано потреби університету та студентів. Чітко та зрозуміло пояснена пріоритетність обраної тематики для літнього майданчику, її особливість та важливість.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гуменник І.В. Розвиток архітектурної типології ландшафтних театрів в Україні: дис. канд. арх. 18.00.02. Львів, 2019. 349 с.
2. Довідник з відбудови міст – Видав.Урбанина 2023. – 398 с.
3. Закон України «Про благоустрій населених пунктів» // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2005, № 49, ст.517.
4. Зенькович Н. Г. Особливості формування дизайну міського середовища, стр. 149-155
5. І.В. Гуменник. Принципи та засоби архітектури в типології ландшафтних театрів України ХХІ століття. Архітектурний вісник КНУБА, с. 687-694.
6. Методичні вказівки до курсового проєкту «Загальноміський парк» з навчальної дисципліни «Архітектурне проєктування» (VIII семестр) (для студентів 4 курсу професійного напрямку 1201 (6.060102) «Архітектура») / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад.: І. В. Древаль, О. С. Шушлякова, В. П.Дубинський та ін. – Х.: ХНАМГ, 2009 - 28 с.
7. Обуховська Л.В. Засади проєктування малих архітектурних форм у міському середовищі та інтер'єрах // Мистецтвознавство. Соціальні комунікації. Медіапедагогіка: Колективна монографія [наук. ред.: О.В.Безручко]. – К.: Видав. Центр КНУКіМ, 2016. – Т. 3. – С. 148-176.
8. Планування і благоустрій міст : навч. посібник. для студентів усіх форм навчання та слухачів другої вищої освіти за напрямом підготовки 0921 (6.060101) – «Будівництво» / О. С. Безлюбченко, О. В. Завальний, Т. О. Черноносова; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х. : ХНАМГ, 2011. - 191 с.
9. С. О. Іванов-Костецький, К. В. Янчук Засоби міського дизайну: малі архітектурні форми . 2015, с. 109-117.

10. Сінкевич О.В. Аспекти інтеграції в історично сформовану міську структуру м. Рівного сучасних театральних-видовищних будівель та споруд. 2014. С. 110-150.
11. Т.Г. Басок. Методи реконструкції рекреаційних зон великих міст. 2018, №7, с. 275-280.
12. Посібник з вуличного дизайну м. Києва. Департамент містобудування та архітектури. 2015. – 280 с.
13. О.В. Руль. Виразні можливості етностилістики у сучасному дизайні інтер'єрів. Гуманітарний вісник. №33, с.82-92.
14. Н.І. Шахрай, І.І. Яценко. Особливості сучасних технологій використання природних елементів у дизайні поліфункціональних громадських інтер'єрів. №3 (86), 2015, с.296-301.
15. Основи ландшафтної архітектури та дизайну : підручник / Н. Я. Крижановська, М. А. Вотінов, О. В. Смірнова ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. – 348 с.
16. Мигаль С.П., Дида І.А., Казанцева Т.Є. Методологічні концепції ландшафтного дизайну та їх еволюція в сучасних умовах. 2013, с. 366-363.
17. Кадуріна А.О., Назарчук Ю.С. Ландшафтне проектування та дизайн: методичні вказівки для студентів 3-го курсу спеціальності 206 «Садово-паркове господарство». Частина 2. – Одеса: Видавець С.Л. Назарчук, 2021. – 32 с.
18. Ієвлева В. П., Повх І. М. Роль міського дизайну в сучасному урбаністичному середовищі. № 38, 2017, с. 169-179.
19. ДБН В 2.2-5:2011 «Благоустрій територій».
20. “Global Street Design Guide”, NACTO. New York, 2016.

ДОДАТКИ
Додаток А

Рис. А. 1.1. Приклад взаємодії природи та бетону.

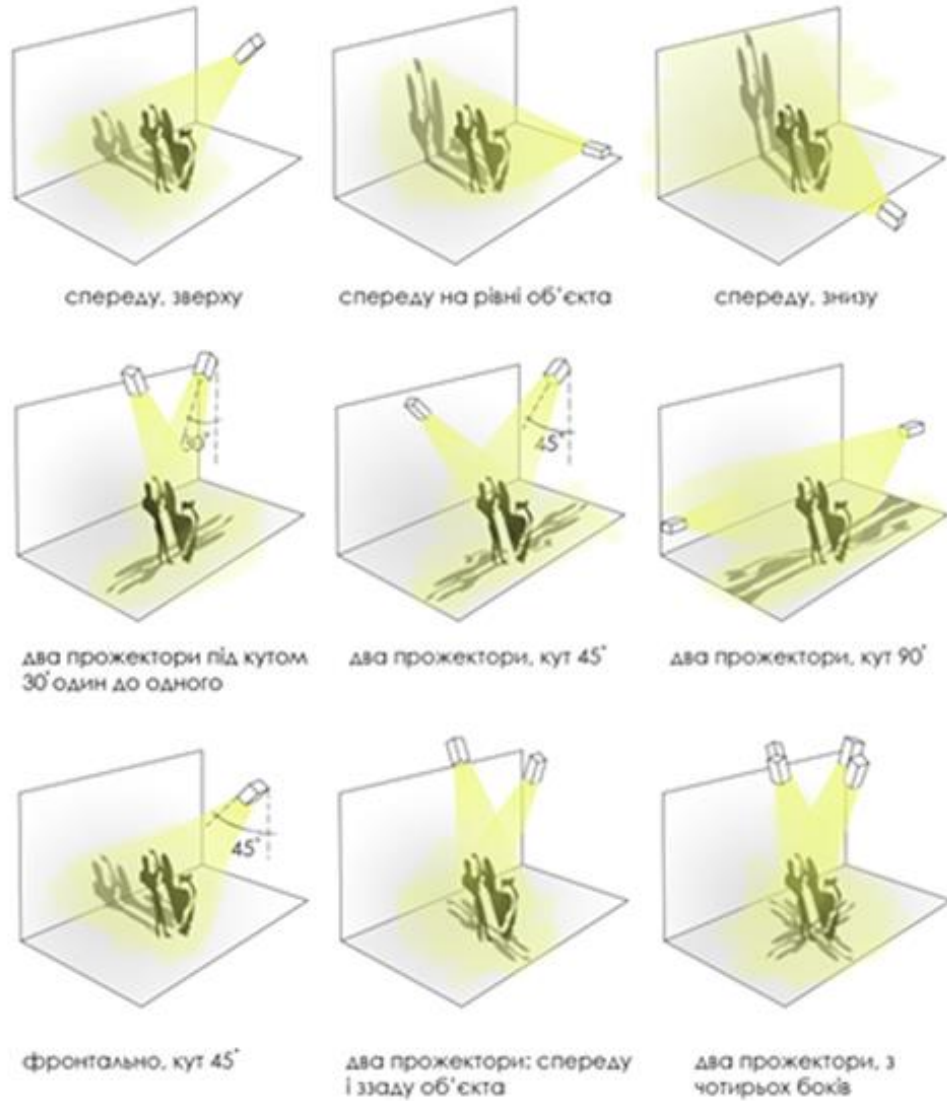

Рис. А. 1.2. Різновиди сценічного освітлення.

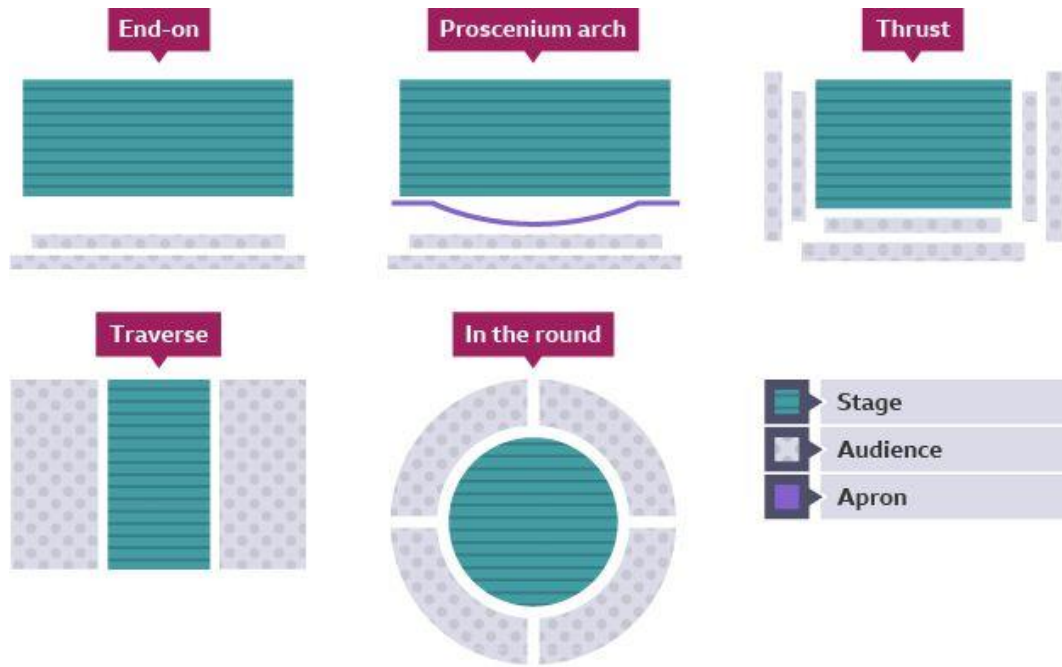

Рис. А. 1.3 Різновиди вуличної літньої локації.

Рис А. 1.4. Приклад застосування натуральних матеріалів (дерево, камінь) зі штучними (метал)

Додаток Б

Рис. Б. 2.1. Літня музична естрада в Маріїнському парку м. Києва.

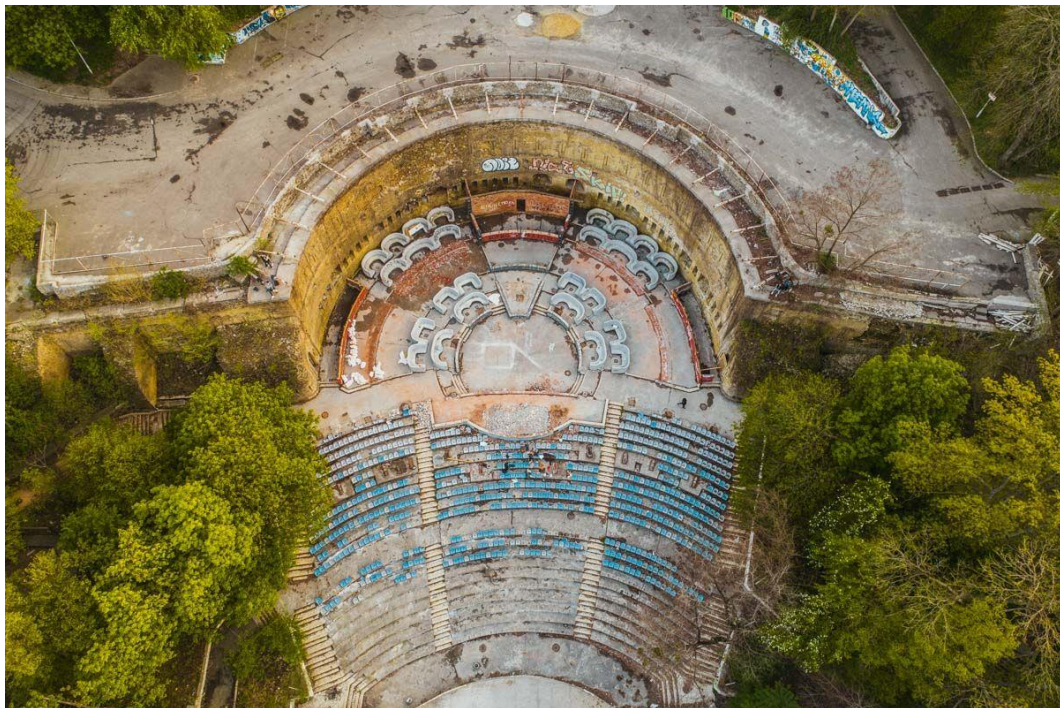

Рис. Б. 2.2 Зелений театр в парку Аскольда в м. Києві.

Рис. Б. 2.3 Відкритий театр в парку ім. Л. Глоби в м. Дніпро.

Рис. Б. 2.4. Приклад зручного пандусу.

Рис. Б. 2.5 Приклад безпечного, інклюзивного та цікавого всім соціальним групам простору.

Додаток В

Рис. В. 3.1 Використання дерев'яного бруса, як елемент етно стилю.

Рис. В. 3.2. Приклад етно стилю для сцени з дерева.

Рис.В. 3.3. Варіанти оздоблення зеленої зони.

Рис. В. 3.4 Застосування спіралей у ландшафтному дизайні.

Рис. В. 3.5 Приклади перфорацій на бетоні чи асфальті.